

Els morts de Sarajevo

És trist que Jirinovski i les carnisseries dels artillers curin la ceguesa i provoquin l'ultimàtum de l'OTAN. Cal explicar què passa a Bòsnia i no entestar-se més a capgirar les coses.

Tres fets recents aclareixen alguns aspectes del conflicte a Bòsnia i Hercegovina i situen on els correspon Ernest Lluch, David Marca, Josep Pasqual (tots tres formaren part de la delegació parlamentària espanyola a Bòsnia) i Francesc Veiga, autor del llibre *Els balcans, la desfeta d'un somni*, qui un cop més va repetir les insistentis tesis sèrbies sobre l'ex-Iugoslàvia a la taula rodona publicada per EL TEMPS (núm. 506).

L'afectuosa visita del president del partit liberal democràtic de Rússia, Vladímir Jirinovski, als serbis de Bòsnia; la matança a la plaça del mercat del centre de Sarajevo; i les acusacions dels règims de Milosevic i Karadzic (presidents de Sèrbia i "Srpska") d'un suposat contuberni occidental a Bòsnia i Hercegovina amb la complicitat de militants de Hezbol·lah, desembullen la troca de la guerra sèrbia als Balcans que Lluch, Marca, Pasqual, Veiga i companyia volen embolicar perquè ningú no entengui res.

Jirinovski se'n va anar de vacances a l'ex-Iugoslàvia al gener. El seguici de 85 serbis i montenegrins va organitzar un daltabaix al llac de Bled (Eslovènia) i l'endemà, el Ministeri d'Afers Estrangers va exigir-los que abandonessin el país. Van anar a la destruïda ciutat de Vukovar (Croàcia) i el Govern de Zagreb va presentar una queixa diplomàtica a Rússia per aquesta visita a territori croat, ara sota control militar serbi. Però Jirinovski va ser rebut amb glòria de patum pels serbis de Bòsnia i Croàcia. Va passar revista a la guàrdia sèrbia que li va retre honors i van mostrar-li com avança la lluita contra els musulmans i els catòlics, "els enemics dels ortodoxos", segons el dirigent rus. Va contribuir a la lluita aportant "una arma secreta russa per matar moros". Van provar-la a Brcko (nord-oest de Bòsnia) i van matar-ne "divuit de cop, d'un sol tret" (!), segons la versió donada pel capitost paramilitar Zeljko Raznjatovic, àlies *Arkan*. Però no calia preocupar-se: "l'arma secreta és ecològica", va assegurar Jirinovski a Podgorica (Montenegro).

Serbis de Bòsnia i Croàcia van coincidir plenament amb la visió del món quadrada del líder feixista rus ("Rússia dominarà Àsia i Alemanya controlarà Europa"; "Txèquia per als alemanys, Eslovàquia per als russos"...). Quan per fi va abandonar els Balcans, va adonar-se que no te-

nia el bitllet d'avió de retorn a Moscou. Va organitzar un escàndol a l'aeroport de Budapest i va intentar pujar a l'avió per la força. El funcionari que ho va impedir va haver d'escoltar de boca de Jirinovski: "Se n'assabentarà vostè quan d'aquí a poc envaiem de nou Hongria". El *tour* turístic de Jirinovski i els acords polítics i de cooperació militar del Partit Liberal-democràtic rus amb el Partit d'Unitat Sèrbia confirmen amb què i amb qui simpatitzen els uns i els altres, els ideals que els uneixen i, alhora, que els separen del civisme més elemental.

L'eufòria "mata-moros" va arribar al zenit el 5 de febrer amb la carnisseries de civils a la plaça del mercat del centre de Sarajevo. Sis hores després, el líder dels serbis de Bòsnia, Radovan Karadzic, va comparèixer davant les càmeres de la televisió Belgrad-1 (oficial) i va desmentir qualsevol responsabilitat de l'artilleria que assetjava Sarajevo des de feia vint-i-dos mesos. Va condemnar la matança i va exigir explicacions al "turc" Alija Izetbegovic (president de Bòsnia i Hercegovina).

Quatre dies més tard Karadzic va aparèixer de nou en un programa especial de la televisió Belgrad-1, emès via satèl·lit, quan la hipòtesi més creïble era l'atac amb canons de 122 mm dels artillers serbis des de Biosko (a dos quilòmetres de Sarajevo). Nacions Unides no havia determinat la trajectòria de l'explosiu que va matar 68 persones i va ferir-ne 196. Així, doncs, el líder serbi, en persona, va donar a conèixer la versió oficial sèrbia de "muntatge occidental, manipulació periodística i falsificació de cadàvers mitjançant maniquís de plàstic". Experts militars i civils iugoslaus van confirmar tots els extrems de la pantomima, mentre Karadzic repassava, pla a pla, les imatges de les televisions internacionals per demostrar la innocència dels serbis. "Aquest feia hores que era mort...! Aquest altre fou transportat, ja mort, de l'hospital de Kosevo...! Això no és un cadàver, és un maniquí de plàstic...!" Tot plegat és una operació -va dir- ideada pel Govern de Sarajevo i realitzada per militants de Hezbol·lah, amb la cooperació dels Estats Units: "va ser un crim condemnable dels musulmans contra els seu propi poble per aconseguir la compassió de la comunitat internacional, imputar els morts als serbis i desprestigiar la nostra causa".

En la guerra de Bòsnia i Hercegovina han influït nombrosos interessos d'altres països europeus. La comunitat internacional no ha sabut (o no ha volgut) aturar el conflicte a temps per evitar la divisió ètnica en els territoris liti-gants.

ón maniquís de plàstic

ARXIU

Molts iugoslaus, acostumats a empassar-se les grans rodes de molí del seu Govern, van combregar immediatament amb aquesta versió, que satisfecia la major part de la població. Però per un occidental és d'una comicitat extrema, com per arrencar a plorar, a excepció del senyor Veiga, que sembla haver-se empassat el programa de Belgrad-1, a la vista de les opinions vessades en l'esmentada taula rodona.

L'alta política sèrbia –i croata– no existeix. És de la categoria més baixa; hi ha molta improvisació i *nadmudrivanja* (passar-se de l'est, en serbi). Els líders rebutgen l'herència del titoisme però conserven i reforcen l'autoritarisme, l'estat policíaco-militar i el control de tots els estaments socials i econòmics del país. L'únic suport ideològic és el sentimentalisme històric i l'agressivitat primitiva que activen en defensa d'un suposat "genocidi". A l'ex-Iugoslàvia, diuen, no hi ha guerra. És terrorisme, terrorisme d'estat. Però per la gran majoria sèrbia (i per una minoria occidental) Slobodan Milosevic és la "lluita contra el feixisme". A les manifestacions, la gent crida "sloboda" (llibertat) i Milosevic creu que l'aclamen. En nom de la llibertat, els dirigents serbis han violat els principis més

elementals, la dignitat humana i tots els tractats internacionals que havia signat Iugoslàvia.

Qui vol conviure amb un règim així? No és casual que eslovens, croats, macedonis i bosnians lleials a les seves repúbliques abandonessin el vaixell federal. Els albanesos del Kosovo, els hongaresos de Vojvodina i els no serbis de Montenegro farien el mateix si poguessin. Molts serbis i croats amb dos dits de seny han fugit a l'estranger si els han deixat. Altres milers consumeixen en silenci l'aversion al règim abans no siguin acusats de traïdors.

Després de l'ex-president de Grècia, Constantin Mitsotakis, de desafortunada obra de govern a Atenes, i abans que Jirinovski, tan sols els parlamentaris espanyols han destinat diner públic a visitar oficialment la terra cremada de l'autoproclamada república de Srpska (la dels serbis de Bòsnia), no reconeguda ni per les Nacions Unides ni per cap país del món.

El conflicte dels Balcans és la desfeta d'un somni per Francesc Veiga. Però per les repúbliques ex-iugoslaves no és altra cosa que la desfeta d'un malson, inacabable per Bòsnia i Hercegovina. Tot depèn des d'on es miri, i Veiga, en el seu llibre –editat amb diner públic–, només ho veu des d'un vessant i pretén, a més, desautoritzar qui no begui en les fonts sèrbies.

Quants cadàvers van veure Lluch, Palau, Marca i companyia des del tanc dels cascos blaus en el recorregut "acadèmic"? Quants francs tiradors van trobar que anessin a "matar moros"? Quantes cases van esclatar a prop d'ells? Qui això subscriu ha fet quatre vegades el mateix recorregut que els parlamentaris espanyols van fer a Bòsnia. He vist els morts podrir-se, he vist cossos trossets i he suportat la pudor enganxosa dels cadàvers.

Però també he vist i he escoltat gent senzilla i amable que no vol la guerra, que explica les coses de forma molt diferent als seus dirigents polítics. Cal parlar amb els desertors, amb els refugiats, amb els qui sempre callen, amb els exiliats, amb els intel·lectuals, amb les mares d'infants morts... És així com un s'adona que cal defensar el poble serbi, els seus drets legítims (no artificials) i la seva terra (no conquestes). Però, principalment, cal defensar el poble serbi del règim i la ideologia dels líders que han forçat una croada feixista sense precedents.

És trist que Jirinovski, les carnisseries dels artillers i els "maniquís de plàstic" als mercats de Sarajevo curin la ceguesa i provoquin l'últimàtum de l'OTAN. Cal explicar clarament què passa a Bòsnia i no entestar-se més a capgirar les coses.

Joan Soles (Belgrad)